

5.3. Odkúšané vzory z minulosti

z kapitoly 5. Ekonomické súvislosti vznikajúce pri uvedení sústavy do praxe

Od 1.1.1990 mala vstúpiť do platnosti v čs.sústave socialistického hospodárstva komplexná reforma zameraná na podnikovú sféru, otvorenie zamestnaneckej iniciatívy pracovníkov ako vlastníkov výrobných prostriedkov, stratégiou bezlimitných sociálnych vymožeností podľa hospodárskych výsledkov hospodárskej sústavy a vzorom mal byť vtedy už legendárne sa vzťahujúci podnik „JZD Agrokombinát Slušovice“.

Bolo na čom stavať.

Socialistická ekonomika ČSSR od roku 1948 uskutočnila dovtedy neveriteľný pochod plánovitými opatreniami a realizovanými päťročnými plánmi národohospodárskeho rozvoja po rok 1989⁽⁹⁷⁾. Pri nástupe socializmu malo Československo súhrnný majetok len vo výške zodpovedajúcej 400 miliardám Kčs. Samozrejme, bez hodnoty pozemkov, kultúrneho a historického dedičstva (pamiatok a ich mobiliára) a armádnej výzbroje. Do konca roku 1989 tento majetok, čiže **národné vlastníctvo** vzrástlo na zhruba 3 bilióny Kčs, teda viac než 7,5 krát (z toho v ČR 5,8 krát a v SR 11,4 krát) a to pri 5 násobnom zvýšení úrovne osobnej spotreby obyvateľstva. K tomu by bolo treba ešte pripočítať ďalších 200 miliárd Kčs modernej armádnej výzbroje. Tento národný majetok bol stopercentne v domácom vlastníctve, takže celý jeho rast bol dosiahnutý výhradne a bez zvyšku z výsledkov vnútornej práce občanov. Koncom roku 1989 nielenže neexistoval žiadny verejno-právny dlh, ale naopak, ponovembrový režim prevzal vo finančných rezervách majetok vo výške 85 miliárd Kčs. K tomu navyše 107 ton menového zlata. Počet občanov Slovenska narástol za roky 1948-89 o 1 849 000 osôb, v Čechách a na Morave o 1 000 000 osôb. Niet k tomu čo dodať.

Ešte koncom roku 1989 mali český a slovenský národ historickú šancu posunúť ekonomické dejiny vyššie, než “spadnúť” do reštaurácie kapitalizmu a nastúpiť tak do vlaku, ktorý začal spomaľovať.

Stačilo dôsledne rozbehnúť ponúkané reformné kroky vedúce k tvorbe samosprávnych kolektívov v štátnych podnikoch, k rozvinutiu skutočnej družstevnej demokracie na báze priamej demokracie v kolektívne vlastnených družstvách a možno i ochránenie národného bohatstva pokrytím či zastrešením národnými podnikmi nad kľúčovým nerastným a energetickým bohatstvom republiky. Potom až bolo možné otvárať ekonomiku svetu a pripustiť tvorbu spoločných podnikov či umožniť širokú medzinárodnú výrobnú a vedeckovýskumnú kooperáciu so zahraničím na báze vzájomnej obchodnej výhodnosti.

Tieto vzory z minulosti, z len nedávnej minulosti, sa nám dnes zdajú rovnako nedosiahnuteľné ako kozmické výlety do iných galaxií. Ale vtedy to bola hospodárska a sociálna realita. Nedá sa vrátiť. Vymenili sa generácie a ani politicky nie je žiaduce vrátiť sa. Treba však všetko orientovať dopredu a zamerať sa na to, aby sme využili všetky vzory

hospodárenia a všetky princípy sociálneho riadenia Slovenskej i Českej republiky, ktoré znovu vynesú národné hospodárstva oboch republík na rovnakú ba oveľa vyššiu úroveň života, blahobytu a ekonomickej úrovne. O to sa poďme snažiť.

V tejto súvislosti pozorne vnímam slová P.F.Druckera, ktorý ešte v roku 1992 písal v úvode svojho diela, písaného počas pádu berlínskeho múru a dokončeného v Prahe v septembri 1992, že **“dostatočne sme už vkročili do novej postkapitalistickej spoločnosti, aby sme mohli preskúmať a zrevidovať sociálnu, ekonomickú a politickú históriu obdobia kapitalizmu a národného štátu. ...Existuje iba svetová história a svetová civilizácia...dnes sme uprostred transformácie, ktorá zrejme nebude uzatvorená pred rokom 2010 alebo 2020”**.⁽⁹⁸⁾

odkazy

(97)Fr.Nevařil – článok v *Britských Listoch*,2016, aj *Nevařil, František: *Velká loupež aneb bourání státu*, 2002,

(98)P.F.Drucker: *Postkapitalistická společnost*, str.10-11;